

Ehdotus korkeakoulujen tutkintotavoitteiksi sopimuskaudelle 2017–2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa tutkintotavoitteiden korkeakoulu- ja alakohtaisesta kohdentamisesta osana vuosien 2017–2020 sopimusneuvotteluja.

Yliopistojen tutkintotavoitteet sovitaan yliopistotasoisena alemmille korkeakoulututkinnoille ja tohtorin tutkinnoille. Ammattikorkeakoulujen tutkintotavoitteet sovitaan ammattikorkeakoulutasoisena ylempille ammattikorkeakoulututkinnoille ja opettajankoulutukselle. Alakohtaisena tarkasteluna sovitaan ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteet yliopistoille ja ammattikorkeakoulututkinnot ammattikorkeakouluille.

Sopimusteksteillä tarvittaessa tarkennetaan koulutustarjonnan uudelleen suuntaamista ml. opettajatarpeiden muutoksen huomioon ottaminen yliopistojen tiettyjen opettajankoulutusryhmien mitoituksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja korkeakoulu sopivat tutkintotavoitteet vuorovaikutteisesti KOTA -tietojärjestelmää hyödyntäen. KOTA -tietojärjestelmän päivityspohjat ovat käytettävissä viimeistään vuoden vaihteessa. Lähtökohtana on, että tutkintotavoitteet sovitaan ennen varsinaisia sopimusneuvotteluja.

Tutkintojen alakohtaisen mitoituksen perustana on kansallisen ennakkoinnin tuottama tieto koulutustarpeesta ottaen huomioon ikäluokkakehitys, läpäisyn parantaminen, toteutetut aloituspaikkamuutokset sekä tutkintototeuma vuosina 2012–2014.

Opetus- ja kulttuuriministerin työryhmän ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle valmistui kesäkuussa 2015 (Suomi osaamisen kasvu-uralle, opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2105:34). Työryhmän ehdotusten taustalla ovat valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen skenaariot työvoiman tarpeesta Suomen taloudessa 2015–2030 (VATT tutkimukset 181). Työryhmä rakensi laajapohjaisessa sidosryhmäyhteistyössä tavoitteellisen ja kasvuhakuisen tulevaisuuskuvan, jossa on makrotalousmallia yksityiskohtaisemmin tarkasteltu eri toimialojen kehitysnäkymiä. Koulutustarjonnan mitoituksen lähtökohtana on vahvistaa osaamista niin, että edellytykset viennin kasvulle vahvistuvat, teollisten tuotteiden jalostusarvo nousee ja palveluiden vientituotanto kasvaa. Samalla turvataan hyvinvointivaltion laadukas osaamisperusta ja kattava palvelutarjonta myös tulevaisuudessa.

Tulevaisuuden osaamis- ja työvoimatarpeisiin vaikuttavat voimakkaasti digitalisaation, robotisaation ja automatisaation aiheuttama murros. Suomen elinkeinorakenteen kasvupotentiaaliksi ennakoitavissa ovat nousseet mm. korkea arvonlisää tuottavat teollisuuden palveluvientialat, osaamisintensiiviset paikasta riippumattomat ja skaalautuvat palvelut, biotalous ja uusiin luonnonvaroihin perustuva energiantuotanto, cleantech, koneiden ja laitteiden valmistus (esimerkiksi meriklusteri), luovat alat sekä matkailu- ja elämysklusteri. Alueelliset osaamiskeskittymät tukevat osaltaan painopisteiden asettamista ja kehittämistä. Teknologian ja digitaalisuuden kehitys mahdollistaa myös hyvinvointipalveluiden parantamisen ja tuottavuuden lisäämisen. Nämä tulee ottaa huomioon koulutustarjonnan suuntaamisen lisäksi myös koulutussisällöissä.

Tutkintojen alakohtainen mitoitus perustuu kansallisen ennakkoinnin tuottamaan tietoon koulutustarpeesta ottaen huomioon ikäluokkakehitys, läpäisyn parantaminen, toteutetut aloituspaikkamuutokset sekä tutkintototeuma vuosina 2012–2014. Tutkintotavoitteiden asettamisessa on otettu huomioon kaikki

tutkintoon johtava koulutus ml. maksullisessa koulutuksessa Suomessa suoritettut tutkinnot. Ruotsinkielisessä koulutustarjonnassa ei ole olennaisia muutostarpeita aikaisempiin ennakoiteihin nähden.

Yliopistojen ylemmissä korkeakoulututkinnoissa ja ammattikorkeakoulututkinnoissa tavoitteet asetetaan aiemmasta poiketen soveltaen ISCED –luokittelua. Muutoin tavoitteet sovitaan yliopisto- ja ammattikorkeakoulukohtaisena. ISCED 2011 koulutusluokituksen ja Tilastokeskuksen koulutusluokituksen välinen vastaavuus ilmenee oheiselta Tilastokeskuksen sivulta

http://www.stat.fi/meta/luokitukset/linkki/isced2013_avain.xlsx

1. Yliopistojen ylemmät korkeakoulututkinnot

Yliopistokoulutuksen mitoituksen lähtökohtana on, että opiskelijat otetaan pääsääntöisesti suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa pl. eräät kandidaatin tutkintoon johtavat ammattisuuntautuneet tutkinnot. Kandidaatin tutkinnon työelämärelevanssin vahvistuminen ei sinänsä muuta tarvelaskelmia, mutta voi joillakin geneerisillä aloilla tuottaa osajia nopeammin työmarkkinoille.

Tutkintotarve kasvaa työryhmän esityksen mukaan määrällisesti eniten tekniikan ja liikenteen alalla sekä luonnontieteiden alalla. Opintoaloista kasvavat eniten sähkö- ja automaatiotekniikan sekä tietojenkäsittelyn alat. Kasvutarvetta on mm. luokanopettajissa ja lastentarhanopettajissa. Lievää kasvua on kaikilla aloilla kulttuurialaa lukuun ottamatta. Yhteiskuntatieteellisellä alalla on tarve uudistaa rakenteita sosiaalialan osaamista vahvistaen. Kulttuurialan vähennystarpeet kohdistuvat kulttuurien tutkimukseen, taidehistoriaan ja taidekasvatukseen sekä teatteritaiteen koulutukseen.

Ministeriön alustava ehdotus yliopistojen ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteeksi sopimuskaudelle 2017–2020 (keskiarvo) on 15 150 tutkintoa aiemman vuosien 2013–2016 tavoitteen 15 023 sijaan. Tavoitteen nostoon vaikuttavat erityisesti opintojen läpäisyn parantamiseksi, keskeyttämisen vähentämiseksi tehdyt toimenpiteet ja koulutuslaajennukset. Alla on lisäksi esitetty työryhmän esitys koulutustarve-ennakoinnin mukaisesta yliopistotutkintojen tarpeesta vuonna 2030. Koulutustarve-ennakoinnin lähtökohta on ollut pidemmän aikavälin työvoiman kysyntätarpeet yliopistotutkinnon (kandidaatin tai maisterintutkinto) suorittaneille. Alakohtaisesti tavoitteet jakautuisivat seuraavasti:

	Tutkintototeuma (ylemmät korkeakoulututkinnot)				Koulutustarve- ennakoinnin mukainen tutkintotarve 2030 (YO-tutkintoja)*	OKM:n ehdotus 2017–2020 ka.
	2012	2013	2014	12–14 ka.		
Kasvatusalat	1 569	1 515	1 558	1 547	1 920	1 760
Taiteet ja kulttuurialat sekä humanistiset alat	2 555	2 711	2 764	2 677	2 055	2 300
Yhteiskuntatieteet ja palvelualat	2 012	2 020	2 199	2 077	1 841	1 880
Liiketalous, hallinto ja oikeustieteet	2 288	2 494	2 522	2 435	2 444	2 500
Luonnontieteet	1 168	1 222	1 119	1 170	1 420	1 470
Tietojenkäsittely ja tietoliikenneliikenne sekä tekniikan alat	2 903	3 048	3 220	3 057	3 545	3 650
Maatalous- ja metsätieteelliset alat	195	267	230	231	230	240
Hammaslääketiede	93	138	115	115	160	160
Lääketiede	604	564	636	601	725	720
Terveys- ja hyvinvointialat	443	465	492	467	695	470
Yhteensä	13 830	14 444	14 855	14 376	15 035	15 150

* Koulutustarve-ennakoinnin luvuissa mukana kasvatusaloilla arvioitu tarve lastentarhanopettajan alemmille korkeakoulututkinnoille ja terveys- ja hyvinvointialoilla farmaseutin alemmille korkeakoulututkinnoille

2. Yliopistojen alemmat korkeakoulututkinnot

Ministeriön alustava ehdotus yliopistojen alempien korkeakoulututkintojen tavoitteeksi sopimuskaudelle 2017–2020 (keskiarvo) on 14 600 tutkintoa aiemman vuosien 2013–2016 tavoitteen 14 200 sijaan. Yliopistokohtaisesti sovitaan kokonaistavoitteesta. Alakohtaisesti lisästarvetta on erityisesti lastentarhanopettajakoulutuksessa ja farmaseuteissa.

Vuonna 2014 yliopistoissa oli uusia alempaa korkeakoulututkintoa suorittavia opiskelijoita 15 500.

3. Tohtorintutkinnot

Ministeriön alustava ehdotus yliopistojen tohtorintutkintotavoitteeksi sopimuskaudelle 2017–2020 (keskiarvo) on 1 600 tohtorin tutkintoa aiemman vuosien 2013–2016 tavoitteen 1 635 sijaan. Yliopistokohtaisesti sovitaan kokonaistavoitteesta.

Yliopistot ovat uudistaneet tutkijankoulutuksen rakenteita ja menettelyitä, minkä odotetaan näkyvän muun muassa jatkotutkintojen aiempaa nopeampana suorittamisena. Tavoitteen nostaminen ei ole tarpeellista ja painopistettä tulee siirtää tieteellisen tai taiteellisen jatkotutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämiseen ja

työllistettävyyden parantamiseen. Työelämän näkökulmasta on myös tärkeää, että yhä useampi tohtorin tutkinnon suorittanut sijoittuisi yksityiselle sektorille, varsinkin korkeaa osaamista edellyttävillä kasvualoilla.

4. Opettajatarpeet yliopistokoulutuksessa

Ministeriön alustava ehdotus opettajankoulutustavoitteiksi sopimuskaudelle 2017–2020 on alla olevassa taulukossa. Koulutuksen lisäystarpeita on lastentarhan- ja luokanopettajakoulutuksessa. Lisäystarpeet koskevat myös matemaattis-luonnontieteellisten aineiden opettajakoulutusta ja erityisopetuksen eri tehtäviin kelpoisuuden tuottavaa koulutusta. Lisäystarve kohdistuu varsinkin erityislastentarhanopettajakoulutukseen. Humanistiselle alalle ehdotetaan vähennystä sekä historian että kieliaineiden opettajankoulutukseen lukuun ottamatta englannin kielen opettajankoulutusta.

Ehdotus yliopistojen opettajankoulutustavoitteiksi 2017–2020:

Opettajaryhmä	Toteuma 2014	OKM:n ehdotus 2017–2020 ka.
Lastentarhanopettajat	390	600
Erytislastentarhanopettajat	50	200
Luokanopettajat	790	900
Erytisloukanopettajat ja erityisopettajat	360	400
Humanistiset oppiaineet	490	380
Matemaattis-luonnontieteelliset oppiaineet	240	280

Oppilaan/opinto-ohjaajakoulutus ja uskonnon, filosofian, psykologian sekä taito- ja taideaineiden opettajankoulutus ehdotetaan pidettäväksi meneillään olevan sopimuskauden määrällisellä tasolla.

5. Ammattikorkeakoulututkinnot

Ammattikorkeakoulututkintojen tavoitemäärässä näkyvät vuonna 2013 ennakointien pohjalta suoritettut aloituspaikkojen leikkaukset.

Ammattikorkeakoulututkinnoilla on vahva rooli työelämän kehittämisessä. Ammattikorkeakoulutuksessa tutkintotarve kasvaa työryhmän esityksen mukaan määrällisesti eniten tekniikan ja liikenteen alalla, eniten sähkö- ja automaatiotekniikassa sekä kone-, metalli- ja energiatekniikassa. Tutkintotarve laskee erityisesti kulttuurialalla, viestintä- ja informaatiotieteissä ja taideteollisuuden aloilla. Myös sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä yhteiskuntatieteiden sekä liiketalouden ja hallinnon aloilla on vähennystarpeita. Tulevaisuuden tutkintotarpeisiin voi vaikuttaa julkisen sektorin kelpoisuusehtojen mahdolliset muutokset.

Ministeriön alustava ehdotus ammattikorkeakoulututkintojen tavoitteeksi sopimuskaudelle 2017–2020 (keskiarvo) on 21 400 tutkintoa aiemman vuosien 2013–2016 tavoitteen 22 832 sijaan. Alla on lisäksi esitetty työryhmän esitys koulutustarve-ennakoinnin mukaisesta ammattikorkeakoulututkintojen tarpeesta 2030. Koulutustarve-ennakoinnin lähtökohta on ollut pidemmän aikavälin työvoiman kysyntätarpeet. Alakohtaisesti tavoitteet jakautuisivat seuraavasti:

	Tutkintototeuma (ammattikorkeakoulututkinnot)				Koulutustarve- ennakoinnin mukainen tutkintotarve 2030 (amk-tutkintoja)	OKM:n ehdotus 2017–2020 ka.
	2012	2013	2014	12–14 ka.		
Kasvatusalat, taiteet ja kulttuurialat ja yhteiskuntatieteet	1 918	2 038	1 956	1 971	1 168	1 400
Humanistiset alat, lääketieteet ja terveys- ja hyvinvointialat ja palvelualat	7 453	7 581	7 669	7 568	6 977	7 300
Liiketalous, hallinto ja oikeustieteet ja palvelualat	6 355	6 427	6 512	6 431	5 310	5 900
Luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenneliikenne, tekniikan alat ja maatalous- ja metsätieteelliset alat	6 397	6 754	6 641	6 597	6 745	6 800
Yhteensä	22 123	22 800	22 778	22 567	20 200	21 400

6. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot

Ylemmillä ammattikorkeakoulututkinnoilla voi olla merkittävä asema työelämän ja työpaikkojen kehittämisessä ja rakennemuutoksen tukemisessa. Tämä edellyttää ammattikorkeakoulun tki-toiminnan kytkeytymistä voimakkaammin koulutukseen ja työelämän muutokseen. Tämä näkyy myös tutkintomäärien kasvuna siten, että tutkintomäärä nousee 2020-luvulle mentäessä noin 4 500 tutkintoon vuositasolla.

Ministeriön alustava ehdotus ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tavoitteeksi sopimuskaudelle 2017–2020 (keskiarvo) on 3 200 tutkintoa aiemman vuosien 2013–2016 tavoitteen 2 118 sijaan.

7. Opettajankoulutustarpeet ammattikorkeakoulutuksessa

Ministeriön alustava ehdotus ammatillisen opettajankoulutuksen tavoitteeksi sopimuskaudelle 2017–2020 (keskiarvo) on 1 550 tutkintoa aiemman vuosien 2013–2016 tavoitteen 1 600 sijaan.

Lastentarhanopettajakelpoisuuden tuottavan sosionomi (AMK) –tutkinnon alustava tavoite on 500 tutkintoa.